
LESBRIEF 11

Loopkat in frame

Lesbrief voor de kwalificatie: Verplaatsen van lasten met handhijsgereedschap

Onderwerp	Loopkat in frame
Versie	1.0
Vastgesteld op	oktober 2022
Vastgesteld door	WBC VVL
Opmerkingen versturen aan	info@vcainfra.nl

Aanleiding

Bij de kwalificatie VVL-H worden loopkatten gebruikt in het hijsframe. Bij het monteren, het gebruik en het demonteren in het hijsframe zijn met name voor de onervaren deelnemers veiligheidsrisico's aanwezig. In deze lesbrief wordt hier nader op ingegaan.

Onderwerp en relatie met toetsterm(en)

Toetsterm theorie: 9 Loopkat en hijsframe

9.1	K	De aandachtspunten bij het gebruik van loopkat en hijsframe noemen (zoals keuring van het hijsframe, de toegestane belasting, de aanwezigheid van eindstop en de constructie waaraan de loopkat bevestigd wordt).
-----	---	---

Toetsterm Praktijk 2. Selecteren van middelen

2.1*	Rc	De hijsgereedschappen en hulp- en beschermingsmiddelen selecteren voor de te verplaatsen last.
2.2*	Rc	De geselecteerde hijsgereedschappen visueel op beschadigingen, vervuiling, conditie en aanwezigheid gebruiksaanwijzingen controleren.
2.3*	Rc	De keuringsdatum a.d.h.v. labels, stempels en/of certificaten controleren.

Het onderwerp

Het aanbrengen en het verwijderen van een loopkat gebeurt vanaf een rolsteiger waarbij de deelnemer op schouderhoogte de loopkat aan het frame bevestigt. Bij uitvoering van de opdracht(en) 'verplaatsen last' worden meerdere loopkatten en balkenklemmen gebruikt.

Informatie voor de docent

De (de)montage en het gebruik van de loopkat is primair omschreven in de gebruiksaanwijzing van de fabrikant. Van deze gebruiksaanwijzing mag niet worden afgeweken. De fabrikant van de loopkat heeft namelijk voor levering de risico's in kaart gebracht en op basis van de risico's de gebruiksaanwijzing afgegeven. Het bewijs hiervan is de afgifte van een EG-verklaring en het aanbrengen van een CE markering op de loopkat. Omdat de fabrikant onmogelijk alle veiligheidsrisico's kan afdekken zoals onervarenheid van de gebruiker, veelvuldig (de)monteren van de loopkat, staan op een rolstoel, etc.. is een aanvullende RI&E door de eigenaar/werkgever noodzakelijk (lees voor de opleider/examinator). De grondslag voor deze RI&E ligt ook in artikel 7.3 van het Arbeidsomstandighedenbesluit:

Artikel 7.3. Geschiktheid arbeidsmiddelen

- 1. Bij de keuze van de arbeidsmiddelen die de werkgever ter beschikking stelt, wordt rekening gehouden met de uit de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld in artikel 5 van de wet, gebleken specifieke kenmerken van de arbeid, met de omstandigheden waaronder deze wordt verricht, met de op de arbeidsplaats al bestaande gevaren en met de gevaren die daaraan zouden kunnen toegevoegd door het gebruik van de desbetreffende arbeidsmiddelen.*
- 2. Om te voorkomen dat het gebruik van arbeidsmiddelen gevaren voor de veiligheid en gezondheid van de werknemers oplevert, worden de arbeidsmiddelen die op de arbeidsplaats ter beschikking van de werknemers*

worden gesteld, uitsluitend gebruikt voor het doel, op de wijze en op de plaats waarvoor zij zijn ingericht en bestemd.

3. Arbeidsmiddelen zijn voorts geschikt voor het uit te voeren werk of zijn daartoe behoorlijk aangepast.
4. Voor zover het redelijkerwijs niet mogelijk is de gevaren bij het gebruik van de arbeidsmiddelen te voorkomen, worden zodanige maatregelen getroffen dat de gevaren zoveel mogelijk worden beperkt.

Aansluitend moet er een opstellingskeuring worden uitgevoerd (bijv. bij een loopkat controle bevestiging(en), eindstoppen en vrije loop loopkat).

Bron: Arbeidsomstandighedenbesluit artikel 7.4a lid 2:

2. Een arbeidsmiddel bedoeld in het eerste lid, wordt voorts na elke montage op een nieuwe locatie of een nieuwe plek gekeurd op de juiste wijze van installatie en goed en veilig functioneren.

De loopkat kan alleen rechtstandig belast worden. Schuine reeptrek is niet mogelijk. Een schuine belasting in rijrichting van de loopkat, waarbij de loopkat tegen de eindstop loopt, is verboden! De sterkte van de eindstop is immers niet bekend!

Voor meer informatie over de schuine reeptrek voor balkenklemmen zie lesbrief 1.

Als onderstaande risico's (en andere risico's) herkend worden kunnen deze worden opgenomen in de RI&E van de opleider/exameninstelling. (Zie boven Arbeidsomstandighedenbesluit artikel 7.3 lid 1.)

Informatie voor de deelnemer

Onderstaande informatie dient alleen ter verduidelijking! Gebruiksaanwijzingen en instructies door de werkgever (lees instructeur/examinator) zijn **altijd** maatgevend!

Inleiding

Het aanbrengen en het verwijderen van een loopkat gebeurt vanaf een rolsteiger waarbij de deelnemer op schouderhoogte de loopkat bevestigt aan het frame.

Er worden meerdere loopkatten en balkenklemmen gebruikt bij uitvoering van de opdracht(en) 'verplaatsen last'.

Soorten loopkatten

- 1) Loopkat met spindel

De spindel is in het midden voorzien van een hijssoog. De uiteinden van de spindel hebben een tegengestelde schroefdraad waardoor de wangen van de loopkat kunnen worden ingesteld.

De wangen (met de wielen) kunnen los van elkaar draaien.

- 2) Loopkat met as en vulringen

De draagspindel is voorzien van een hijssoog, vulringen en aan de uiteinden schroefdraad. Door de vulringen wordt de breedte van de wangen van de loopkat ingesteld op de juiste afstand.

De wangen (met de wielen) kunnen los van elkaar draaien.

3) Loopkat met schaar en spindel

De loopkat is voorzien van een schaarmechanisme en een schroefspindel. Door de schaarconstructie en de spindel kan de juiste breedte worden ingesteld. Door de schaarconstructie kunnen de wangen niet verdraaien.

Elke uitvoering heeft zijn voor- en nadelen. Alle mogelijke loopkatten kunnen in de praktijk voorkomen. Lees daarom altijd de bijbehorende gebruiksaanwijzing.

Bevestiging in het frame

- De loopkat moet geschikt zijn voor het frame.
- Het frame moet sterk genoeg zijn om de belasting van de loopkat met de last te kunnen dragen. Een verklaring van een deskundige of gebruiksaanwijzing moet voor gebruik beschikbaar zijn.
- De balk waaraan de loopkat bevestigd wordt moet geschikt te zijn voor de loopkat. Raadpleeg hierbij de gebruiksaanwijzing van de loopkat.

Risico's	Maatregelen
Bezwijken constructie	Zeker stellen maximale belasting constructie
Overbelasting loopkat	Werken volgens gebruiksaanwijzing
Hogere capaciteit loopkat dan maximale belasting frame	Duidelijke markering maken m.b.t. de maximale last

Afstelling loopkat

De loopkat moet in het frame afgesteld worden. Om te kunnen rijden moet er voldoende speling aanwezig zijn tussen de wangen van de wielen en de balk waarin de wielen rijden. Een te grote speling geeft risico tot klemmen (schraken) en zelfs uitrijden van de loopkat uit de balk. Raadpleeg de gebruiksaanwijzing voor de waarde van de speling tussen de wangen van de wielen en de balk.

Risico's	Maatregelen
Vastrijden loopkat	Speling hanteren wang wiel en balk volgens gebruiksaanwijzing
Uitrijden loopkat	Juiste speling hanteren wang wiel en balk volgens gebruiksaanwijzing
Wijzigen van wangbreedte door loslopen spindel	Indien van toepassing borgen loopkat volgens gebruiksaanwijzing

Wielbreuksteunen

Wielen en lagers van een loopkat kunnen defect raken waardoor er valgevaar ontstaat van de loopkat. In de huidige "stand der techniek" moeten voorzieningen getroffen worden om dit defect te kunnen opvangen. De meeste loopkatten zijn voorzien van wielbreuksteunen aan beide kanten van de loopkatwang. Bij breuk van de wielen komt de wielbreuksteun direct op de flens van de balk te liggen.

Risico	Maatregel
Uitvallen loopkat	Voorzien van wielbreuksteun

Eindstops frame

Het rijbereik van een loopkat moet begrensd zijn. Om te voorkomen dat de loopkat spontaan uit de balk kan rijden moeten er voldoende sterke eindstops aanwezig zijn. De eindstops mogen nooit gebruikt worden om schuine reeptrek in de rijrichting mogelijk te maken. Eindstops zijn hiervoor niet bedoeld.

Risico's	Maatregelen
Uitrijden balk	Einden voorzien van voldoende sterke eindstops
Schuine reeptrek loopkat bij eindstop (in rijrichting)	Verbod op schuine reeptrek

Montage loopkat

Het bevestigen van een loopkat op hoogte vereist enige ervaring. In het algemeen zal men op hoogte werken d.m.v. een steiger. Het bevestigen zal in de meeste gevallen staande op schouderhoogte plaats vinden. Bij een loopkat volgens 1) en 2) (zie boven) zou het ideaal zijn om met drie handen te monteren. Bij gebruik van twee handen bestaat het risico dat een wang ongecontroleerd gaat draaien met mogelijke gevolgen.

Verder moet men bij montage alert zijn op risico van beklemming van handen.

Risico's	Maatregelen
Ongecontroleerd verdraaien wang loopkat tijdens montage	Montage met twee personen
Klemgevaar handen	Handen op de juiste plaats houden
Spierslachten	Juiste houding innemen bij montage. Mogelijk montage met twee personen?
Valgevaar	Correct steiger materiaal gebruiken

Opstellingskeuring

Nadat de loopkat is bevestigd moet men de juiste werking keuren. Mogelijke keuringspunten zijn:

- 1) soepele loop loopkat (speling wielen/balk volgens gebruiksaanwijzing)?
- 2) borging spindel voorzien/aanwezig?
- 3) wielbreuksteunen aanwezig?
- 4) eindstops voorzien?
- 5) capaciteit balk/loopkat/last op elkaar afgestemd?

Risico's	Maatregelen
Ongewilde gebeurtenissen	Keuring door gebruiker volgens bijvoorbeeld 5 bovenstaande punten*

*Men kan deze keuring ook uitvoeren voor aanvang van het werk (loopkat, balkenklemmen, takels, kettingen etc..)

Gebruik loopkat

Tenzij de gebruiksaanwijzing anders vermeld, is schuine reeptrek in rijrichting en haaks op de rijrichting verboden. Het rijden van niet aangedreven loopkatten vindt plaats door de last te bewegen. Dit moet soepel gebeuren met minimale reeptrek.

Ga nooit in het valbereik van de last staan.

Gebruik de eindstops nooit. Deze zijn alleen bedoeld als signalering!

Risico's	Maatregelen
Schuine reeptrek in rijrichting	Accepteer alleen enige schuine reeptrek tijdens rijden loopkat
Schuine reeptrek haaks in rijrichting	Verbod
Gebruik eindstop	Eindstop alleen gebruiken als signalering

Demontage loopkat

Zie montage loopkat.

Defecten aanloopkat dienen direct gemeld te worden en de loopkat dient direct buiten gebruik gesteld te worden (gekenmerkt, gemarkeerde opslag etc..).

Risico's	Maatregelen
Ongecontroleerd verdraaien wang loopkat tijdens demontage	demontage met twee personen
Klemgevaar handen	Handen op de juiste plaats houden
Spierslachten	Juiste houding innemen bij demontage. Mogelijk demontage met twee personen?
Valgevaar	Correct steigermateriaal gebruiken
Gebruik defecte loopkat	Afkeur direct melden/kenmerken en scheiden van inzetbare middelen

Met dank aan de opleiders die materiaal ter beschikking hebben gesteld.